

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
Особливості структури партнерських відносин у вагітних жінок
з різним типом статевої ідентичності

Тенденції, які спостерігаються останнім часом, пов'язані з ростом і зміцненням економічної самостійності та соціального рівноправ'я жінок, лібералізацією поглядів на розлучення, звільненням від класових, релігійних і національних забобів і стереотипів, зростанням тривалості життя, знизили ефективність факторів, раніше стабілізуючих сімейні відносини. Криза сучасної сім'ї розуміється демографією як криза інституціональної, то є криза сім'ї як соціального інституту, що виявляється в першу чергу в тому, що сім'я перестала бути так званою «осередком суспільства», однією з найважливіших і основних функцій якої є репродуктивна. Сучасні соціально – психологічні дослідження свідчать про те, що сучасні молоді люди украй мало орієнтовані на виконання материнських і батьківських ролей (Тітаренко В.Я., Митіль А.). У сучасних умовах, коли зросла соціальне навантаження на жінку, їй стало значно складніше, ніж раніше, поєднувати трудову, загальнокорисну діяльність і материнство.

Актуальність психологічного вивчення партнерських відношень продиктована протиріччям між гостротою демографічних проблем, пов'язаних з падінням народжуваності, величезним числом сімей, що розпадаються, з лавиноподібним збільшенням числа дітей-сиріт при живих батьках, із зростанням числа випадків жорстокого поводження з дітьми і не розробленістю програм соціальної і психологічної допомоги сім'ї і в першу чергу жінці.

Метою дослідження було виявлення особливостей партнерських відношень у вагітних жінок. Виходячи з мети, були поставлені завдання дослідження, для вирішення яких використовувалися наступні методи: методика вивчення гендерної ідентичності (МВГІ), тест стосунків вагітної (ТСВ (б)), опитник «Рольові очікування і домагання в шлюбі», методика «Семантичний диференціал», проєктивний метод «Малюнок сім'ї».

Дослідження проводилося в Харківському пологовому будинку №6, в пологовому відділенні Шевченківської ЦРБ і в Харківській жіночій консультації при пологовому будинку №3. Вибірку склали 60 вагітних жінок з нормальним протіканням вагітності, різних віків (16-38 років), що знаходяться на II, III триместрі вагітності.

На підставі отриманих результатів ми зробили наступні висновки:

1. У вагітних жінок з різною ступінню сформованості гендерної ідентичності спостерігається різна структура відносин з партнером. Так, в жінок з передчасною і дифузною ідентичністю не сформована ціннісна структура відносин з партнером, що пов'язане з їх інфантилізмом, міжособовими конфліктами, які переносяться на відносини, які формуються у жінок з їх партнером. У вагітних жінок з гендерною ідентичністю за типом «мораторій», не дивлячись на вияв-

лену кризи ідентичності і високий рівень тривожності, виявлена сформована ціннісна структура відносин з партнером, що може бути пояснене розвинутою рефлексивністю і здібністю до встановлення глибоких, інтимних стосунків.

2. У вагітних жінок з дифузною гендерною ідентичністю, а також за типом «мораторій», вираженням є оптимальний тип психологічного компоненту гестанційної домінанти в усіх сферах життя вагітної, що вказує на зрілий подружній холон, гармонійність стосунків в сім'ї, вагітність при цьому бажана обома подружжям. У вагітних жінок з передчасною гендерною ідентичністю переважаючим виявився оптимально-ейфоричний і ейфоричний тип ПкГд, що передбачає наявність у них істеричних рис особи, порушення структури відносин з партнером, демонстративні прояви любові до майбутньої дитини, розширення сфери батьківських відчуттів.

3. Виявлена різниця в психосемантичній організації ролей і подій життя вагітної у жінок з різними типами ідентичності. У жінок з передчасною ідентичністю поєднуються ролі і події, що є конфліктними в свідомості жінки: з одного боку, ролі, що представляють її особисте життя і що представляють її роль, як дитяти, з іншого боку, ролі які представляють жінку вже в складній системі «мати-дитина». Це вказує на гостроту переживання вагітності, складність в прийнятті ролі матері, передбачає страхи, пов'язані з пологами і з майбутнім статусом жінки і передбачає низьку готовність до материнства. У жінок з дифузною ідентичністю також просліджується «боротьба», яка виявлена в об'єднанні ролей, пов'язаних з вагітністю і материнством жінки і ролей, символізуючих страхи жінки, пов'язані з такими подіями, як «аборт», «розлучення», «хвороба». Це вказує на трудність жінок в прийнятті своєї вагітності, наявність деструктивних мотивів вагітності, що надалі передбачає труднощі в прийнятті ролі матері і вказує на низьку готовність до материнства. У жінок з гендерною ідентичністю за типом «мораторій» ролі і події, що представляють стан вагітності ідентифікуються з самою жінкою і з її уявлення про себе ідеальну, що передбачає здоровий психологічний стан вагітної, прийняття нею біологічних змін, які відбуваються в її організмі, прийняття жінкою ролі матері і передбачає високу готовність до материнства.

4. У жінок з передчасною і з дифузною ідентичністю просліджується тривога, пов'язана з представленням майбутніх взаємин з дитиною, і відхід від цієї ситуації, нездатність прийняти ролі матері, що обумовлюється наявністю в цих групах жінок символічних малюнків і схематичних малюнків. У перших двох групах виявлена тенденція зображення на малюнку лише матері, обоє батьків зображувалися рідше, що говорить про неповне представлення родинної ситуації, не сформованість ролі дружини, про можливі страхи, пов'язані з родинною ситуацією. Також в групі 1 і в групі 2 було намальовано одну дитину, мати була відсутня, контакт з дитям був опосередкований, що також вказує на страхи і тривогу жінок, пов'язану з майбутнім дитям і відношенням до нього, неготовність прийняти роль матері. У жінок з гендерною ідентичністю за типом

«мораторій» формуються тепліші і ближчі стосунки до дитини, прийняття дитини, що передбачає високу готовність до материнства.

Література:

1. Алексеева А.В. Трансформация семейных ролей мужчины и женщины в современном украинском обществе // Семейная психология и семейная терапия. – 2003 – №4.
3. Кочарян А.С. Личность и половая роль. - Харьков: «Основа», 1996.- 127 с.
5. Овчарова Р.В. Родительство как психологический феномен: учебное пособие. - М.: Московский психо - социальный институт, 2006г – 496с.
6. Олиферович Н.И. Психология семейных кризисов / Олиферович Н.И., Зинкевич-Куземкина Т.А., Велента Т.Ф. – СПб.: Речь, 2006г.-360с.
7. Филиппова Г.Г. Психология материнства: Учебное пособие – М.: Изд-во Ин-та психотерапии, 2002. – 239с.
8. Чодороу Н. Воспроизводство материнства: Психоанализ и социология гендера/ Пер. с англ.-М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2006.-496с.
9. Шнейдер Л.Б. Личностная, гендерная и профессиональная идентичность: теория и методы диагностики – М.: Московский психол. социальный институт, 2007. – 128с.
10. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкис В. Психология и психотерапия семьи. – СПб.: Издательство «питер», 1999ю – 656 с.